

**Vodič za ocjenjivanje
prijedloga za integrirane projekte u okviru
programa LIFE za 2016
Potprogram za okoliš**

Ovim se dokumentom javnosti želi objasniti kriterije i postupke koji će se koristiti za ocjenjivanje prijedloga za integrirane projekte u okviru programa LIFE podnesenih u pogledu poziva za potprogram za okoliš za 2016. Za integrirane projekte u okviru potprograma za klimatske aktivnosti postoji zaseban vodič za ocjenjivanje.

Napomene: **Neslužbeni prijevod**

U slučaju odstupanja mjerodavna je izvorna verzija na engleskom jeziku:
<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life2016/index.htm>

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode nije odgovorno za moguće pogreške ili kriva tumačenja nastala uslijed korištenja ovog dokumenta.

Sadržaj

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. PRVA FAZA: OPIS PROJEKTA	5
1. Otvaranje	5
2. Podnošenje i isključivanje	5
3. Odabir	6
4. Popis prijedloga zadržanih za drugu fazu.....	7
III. DRUGA FAZA – POTPUNI PRIJEDLOG.....	8
1. Otvaranje	8
2. Podnošenje i isključivanje	8
3. Odabir	9
4. Dodjela.....	12
5. Uspostava „preliminarnog dugačkog popisa”	21
6. Revizija.....	22
7. Uspostava „konačnog kratkog i pričuvnog popisa”	23
8. Dodjeljivanje bespovratnih sredstava.....	24
IV. DETALJNI OBRASCI ZA OCJENJIVANJE	25

I. UVOD

Postupak podnošenja i odabira integriranih projekata (dalje u tekstu „IP”) izrađen je na temelju postupka od dvije faze kako je predviđeno u Uredbi o programu LIFE¹. Pojedini postupci te posebni kriteriji prihvatljivosti i dodjele utvrđeni su u višegodišnjem programu rada za program LIFE za razdoblje 2014. – 2017. (VPR)². Postupkom bi se trebao olakšati rad potencijalnim podnositeljima zahtjeva i osigurati da za vrijeme postupka od Komisije dobiju najbolje moguće smjernice te tako u najvećoj mogućoj mjeri poboljšaju kvalitetu projekata koji će na kraju primiti sredstva u okviru programa LIFE. Radni proces strukturiran je na način kojim se prati postupni razvoj i prilagodba svakog projekta.

Tehnička metodologija za postupak podnošenja i odabira

Prva faza:

- poziv na podnošenje prijedloga
- podnošenje opisa projekta

Podnositelj zahtjeva podnosi kratak opis projekta u kojem je istaknut sadržaj projekta i plan ili strategija koji su potrebni za provedbu te financijski plan za ukupnu provedbu plana ili strategije.

- ocjenjivanje opisa projekta i faza pitanja i odgovora

Na temelju opisa projekta Komisija utvrđuje i izrađuje popis prijedloga koji su u skladu s kriterijima prihvatljivosti. Podnositelji prijedloga koji ispunjavaju te kriterije pozivaju se na sudjelovanje u pisanoj fazi pitanja i odgovora za vrijeme koje mogu dostavljati pitanja u vezi s pripremom potpunog prijedloga. Tijekom te faze Komisija će pitanja i odgovore objaviti u anonimnom obliku kako bi mogla ravnopravno pomoći svim podnositeljima zahtjeva pri pripremi njihova potpunog prijedloga. Ako je potrebno, Komisija će pitanja i odgovore dopuniti smjernicama o tipičnim poteškoćama s kojima se podnositelji zahtjeva mogu susresti i koje su postale očite u opisima projekata.

Druga faza:

- podnošenje potpunog prijedloga:

Podnositelji prihvatljivih opisa projekata pozivaju se da dostave potpuni prijedlog.

- ocjena potpunog prijedloga

Komisija, nakon dubinskog ocjenjivanja, priprema „preliminarni dugačak popis” rangiranih prijedloga u odnosu na koje se može predvidjeti financiranje. Rangiranje se temelji na vrijednosti i, u okviru potprograma za okoliš, na usklađenosti s pravilom da se 55 % sredstava dodijeljenih bespovratnim sredstvima za aktivnosti mora dodijeliti za očuvanje prirode i bioraznolikost i na kriterijima geografske raspodjele u skladu s člankom 19. stavkom 4. Uredbe o programu LIFE. Ukupna vrijednost projekata

¹ Uredba (EZ) br. 1293/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavljanju Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE) i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 614/2007, SL L 347 od 20. 12. 2013., str. 185. (dalje u tekstu „Uredba o programu LIFE”).

² Provedbena odluka Komisije od 19. ožujka 2014. o donošenju višegodišnjeg programa rada za program LIFE za razdoblje 2014. – 2017., SL L 116 od 17. 4. 2014., str. 1.

uključenih na taj popis neće prelaziti 130 % dostupnih proračunskih sredstava. Komisija osim toga provjerava financijsku i tehničku sposobnost podnositelja zahtjeva za provedbu projekta.

- priprema konačnog popisa projekata koji će se financirati i pričuvnog popisa

Nakon faze revizije predlažu se uspješni projekti za financiranje u okviru dostupnih proračunskih sredstava. Pričuvni popis sastavlja se od najbolje rangiranih projekata koji se ne mogu financirati zbog dostupnih proračunskih sredstava. Pričuvni popis obuhvaća dodatnih 20 % dostupnih proračunskih sredstava za program LIFE.

- potpisivanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava

Iako će se pristup od dvije faze primjenjivati za vrijeme trajanja VPR-a, Komisija može prethodno opisani postupak prilagoditi s obzirom na stečeno iskustvo. Pri rangiranju IP-ova Komisija osigurava geografsku ravnotežu okvirnom dodjelom jednog do dva IP-ova svakoj državi članici za vrijeme trajanja ovog VPR-a kako bi se osiguralo poštovanje članka 19. stavka 4. Uredbe o programu LIFE za vrijeme čitavog razdoblja financiranja 2014. – 2020.

Prijedlozi koji nisu u skladu s jednim kriterijem ili više kriterija opisanih u vodiču odbacit će se. Njihovo će se ocjenjivanje prekinuti u onom koraku i fazi u kojoj se prvi put zabilježi neusklađenost, a podnositelji će zahtjeva biti obaviješteni u najkraćem mogućem roku.

NAPOMENA: Komisija će se za svu službenu korespondenciju koristiti adresom elektroničke pošte osobe za kontakt korisnika koordinatora navedenom u obrascu CNb. Podnositelji zahtjeva trebali bi osigurati da je riječ o računu elektroničke pošte koji je valjan i aktivan te koji se svakodnevno provjerava (uključujući pretince neželjene pošte) tijekom cijelog razdoblja odabira.

Načela odabira i ocjenjivanja

Komisija je odgovorna za cjelokupni postupak ocjenjivanja. Vanjski će stručnjaci biti utvrđeni radi potpore radu Komisije.

Svi ocjenjivači svoju ocjenu prijedloga moraju temeljiti na odredbama ovog vodiča za ocjenjivanje te vodiča za prijavu koristeći se pitanjima utvrđenima za svaki kriterij kao osnovom. Ovaj bi se vodič za ocjenjivanje trebao smatrati dopunom vodiču za prijavu, a oba će se koristiti kao referentni dokumenti u svrhu ocjenjivanja.

U okviru granica predviđenih pravilima o tematskim dodjelama i geografskoj raspodjeli Uredbe o programu LIFE, načelo jednakog postupanja za sve prijedloge mora se strogo primjenjivati u svim fazama postupka ocjenjivanja.

Ocjene i bodovi koji se daju svakom prijedlogu moraju biti što objektivniji i pravedniji. Svaka se odluka i svaka ocjena moraju jasno opravdati obrazloženim primjedbama.

Sve informacije i dokumenti koje podnositelj zahtjeva ne podnese ili koji budu primljeni nakon roka neće se uzeti u obzir osim ako to Komisija izričito zatraži.

Sve primjedbe povezane s ocjenjivanjem te povezana korespondencija bit će na engleskom jeziku.

Primjerak sve službene komunikacije bit će poslan odgovarajućim nacionalnim kontaktnim točkama programa LIFE navedenim na web-mjestu programa LIFE.

II. PRVA FAZA: OPIS PROJEKTA

1. Otvaranje

Provjeravat će se usklađenost prijedloga sa sljedećim kriterijima:

1. Komisija je prijedlog primila do **26. rujna 2016.**
2. Za pripremu i podnošenje prijedloga uporabljeni su službeni obrasci zahtjeva programa LIFE za 2016. za opis integriranog projekta.
3. Povezani plan ili strategija i financijski plan priloženi su prijedlogu.
4. Prijedlog je Europskoj komisiji poslan na CD-ROM-u, DVD-u ili USB-u u PDF formatu. Povezani plan ili strategija dostupni su i u jednom od sljedećih formata: PDF, GIF, WORD (za ostale se formate prije podnošenja obratite Komisiji).

2. Podnošenje i isključivanje

2.1. Podnošenje

Provjerava se usklađenost svih prijedloga koji nisu odbačeni na kraju faze otvaranja sa sljedećim kriterijima podnošenja i isključivanja.

1. Potpisana izjava CNd popunjena je i potpisana (na skeniranim obrascima zahtjeva CNd nalaze se potpisi s datumom te jasno vidljiv status i puno ime potpisnika).
2. Obrazac CNe (sažeti opis projekta) popunjava se na engleskom jeziku. Podnositelji se zahtjeva potiču da i ostale obrasce ispune na engleskom jeziku.
3. U zahtjevu su popunjeni svi odgovarajući obrasci i polja.
4. Korisnik koordinator zakonito je registriran u EU-u.

Svi prijedlozi u okviru projekta LIFE koji nisu u skladu s kriterijem 4. odmah se proglašavaju neprihvatljivima.

Komisija će u pogledu prijedloga koji nisu u potpunosti u skladu s prethodnim kriterijima 1., 2. i 3., no koji su osim toga potpuni, korisnicima koordinatorima poslati poruku u kojoj će navesti podatke koji nedostaju.

Korisnik koordinator imat će **pet radnih dana** da odgovori i dostavi dokumente/obrasce koji nedostaju/nisu potpuni. U iznimnim okolnostima Komisija može produžiti taj rok.

Oni prijedlozi za koje se zatraženi dokumenti/obraci koji nedostaju/nisu potpuni ne dostave do određenog roka proglašavaju se neprihvatljivima.

2.2. Isključivanje

Prijedlog se isključuje kada podnositelj zahtjeva ne dostavi izjavu o usklađenosti s kriterijima iz članka 106. stavka 1. i članka 107. Financijske uredbe Europske unije³. **Podnositelji zahtjeva moraju biti spremni dostaviti dokaz kojim će na zahtjev potkrijepiti izjavu.**

3. Odabir

3.1. Tehnička pouzdanost sudionika projekta

Prijedlog se može odbaciti ne temelju tog kriterija ako:

- postoje dokazi toga da korisnici nisu tehnički sposobni provesti projekt,
- postoje dokazi toga da je korisnik koordinator nepouzdan upravitelj prethodnih projekata koji se financiraju u okviru programa LIFE ili drugih projekata koje financira Europska unija te nije dostavio dokaz toga da su poduzete potrebne inicijative kako bi se slični problemi izbjegnuli u budućnosti.

3.2. Posebna prihvatljivost

Prijedlog se odbacuje ako ne ispunjava jedan ili više od navedenih kriterija:

- veliko zemljopisno područje: provedbom ciljanog plana ili strategije Unije bit će obuhvaćeno veliko zemljopisno područje, posebno regionalno, višeregionalno, nacionalno ili transnacionalno. Pristup za više gradova može biti prihvatljiv za IP koji se bavi upravljanjem kvalitetom zraka.
- mobilizacija drugih sredstava: kao dodatak samom IP-u ili posebnom sufinanciranju potrebnom u skladu s Uredbom o programu LIFE (članak 20. stavak 1. točke (a) i (c)), barem jedan izvor privatnog, nacionalnog financiranja i financiranja Unije mobilizirat će se za provedbu ciljanog plana ili strategije Unije.
- uključenost ključnih dionika: ključni dionici bit će uključeni u provedbu ciljanog plana ili strategije Unije.
- IP mora biti usmjeren na provedbu jednog od sljedećih planova za okoliš ili strategija u skladu s posebnim zakonodavstvom Unije o zaštiti okoliša, koji su razvijeni u skladu s drugim aktima Unije ili ih razvijaju nadležna tijela država članica:
 - a. okviri za prioritetno djelovanje u skladu s člankom 8. Direktive o staništima;
 - b. planovi za gospodarenje otpadom u skladu s člankom 28. Okvirne direktive o otpadu;
 - c. planovi za upravljanje riječnim slivovima u skladu s Prilogom VII. Okvirnoj direktivi o vodama; ili
 - d. planovi kvalitete zraka u skladu s Direktivom o kvaliteti zraka.

³ Uredba (EU, EURATOM) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002, SL L 298 od 26. 10. 2014., str. 1. (dalje u tekstu „Financijska uredba”).

Usmjerenost na provedbu plana za okoliš znači sljedeće:

- IP je jasno osmišljen s ciljem stvaranja uvjeta za potpunu provedbu plana. To ne znači da će se samim IP-om obuhvatiti sve aktivnosti predviđene planom ni da će se plan u potpunosti provesti za vrijeme trajanja IP-a. Međutim, IP uključuje strateške aktivnosti za kataliziranje postupka i mobilizaciju dodatnih obveza i sredstava koji će pravovremeno dovesti do potpune provedbe plana ili strategije. IP bi stoga trebao biti osmišljen tako da je usmjeren na taj dugoročni cilj.
- Aktivnosti uključene u IP jasno su povezane i moguće ih je utvrditi u ciljanom planu IP-a.
- Zahtjev podnosi subjekt odgovoran za provedbu cijelog ciljanog plana ili njegova znatnog dijela.
- Nadležno tijelo mora službeno donijeti plan ili strategiju prije trenutka podnošenja, a Komisija mora smatrati da je plan ili strategija zadovoljavajuće kvalitete. Ako još nije došlo do službenog donošenja, podnositelj zahtjeva mora dostaviti obavijest o statusu te očekivanom datumu donošenja. U takvim slučajevima do donošenja mora doći prije isteka roka za podnošenje potpunog prijedloga za integrirani projekt. Kada se ne predviđa službeno donošenje, podnositelj zahtjeva trebao bi dokazati da su planom ispunjeni svi postupovni koraci predviđeni pravnom osnovom da bi se smatrao konačnim. U slučaju IP-ova u području prirode OPD koji je službeno podnesen Komisiji smatra se odgovarajućim planom.

4. Popis prijedloga zadržanih za drugu fazu

Na temelju opisa projekta Komisija utvrđuje i izrađuje popis prijedloga koji su u skladu s kriterijima prihvatljivosti. Podnositelji prijedloga koji ispunjavaju te kriterije pozivaju se na sudjelovanje u pisanoj fazi pitanja i odgovora za vrijeme koje mogu dostavljati pitanja u vezi s pripremom potpunog prijedloga. Tijekom te faze Komisija će pitanja i odgovore objaviti u anonimnom obliku kako bi mogla ravnopravno pomoći svim podnositeljima zahtjeva pri pripremi njihova potpunog prijedloga. Ako je potrebno, Komisija će pitanja i odgovore dopuniti smjernicama o tipičnim poteškoćama s kojima se podnositelji zahtjeva mogu susresti i koje su postale očite u opisima projekata.

Uzimajući u obzir odredbe Uredbe o programu LIFE kojom se predviđa ukupno tri IP-a po državi članici tijekom razdoblja 2014. – 2020. (uključujući i jedan u okviru potprograma za klimatske aktivnosti), te VPR-a u kojem je navedeno da se jedan ili dva IP-a mogu odobriti državi članici tijekom razdoblja 2014. – 2017., ako je primjenjivo, podnositelji zahtjeva iz država članica kojima su već odobrena dva IP-a nakon poziva za program LIFE za 2014. i 2015. bit će obaviješteni o toj činjenici u pozivu na podnošenje potpunog prijedloga.

III. DRUGA FAZA – POTPUNI PRIJEDLOG

1. Otvaranje

Provjeravat će se usklađenost prijedloga sa sljedećim kriterijima:

1. Komisija je prijedlog primila do datuma navedenog u pozivu na podnošenje potpunog prijedloga.
2. Za pripremu i podnošenje prijedloga uporabljeni su službeni obrasci zahtjeva programa LIFE za 2016. za potpuni prijedlog za integrirani projekt.
3. Prijedlog je Europskoj komisiji poslan na CD-ROM-u, DVD-u ili USB-u u PDF formatu uz financijske obrasce i u formatu Excel.

2. Podnošenje i isključivanje

Provjerava se usklađenost svih prijedloga koji nisu odbačeni na kraju faze otvaranja sa sljedećim kriterijima podnošenja i isključivanja:

2.1. Podnošenje

Potpisane izjave navedene u nastavku prema potrebi su potpune i potpisane. Propust dostavljanja tih izjava može dovesti do isključivanja prijedloga iz daljnjeg ocjenjivanja.

1. Na skeniranim obrascima zahtjeva A3, A3a i A4 nalaze se potpisi s datumom te status i puno ime potpisnika.
2. Obrazac B1 (sažeti opis projekta) popunjava se na engleskom jeziku. Podnositelji se zahtjeva potiču da i ostale obrasce ispune na engleskom jeziku.
3. Sljedeća tri obvezna financijska priloga dostavljaju korisnici koordinatori koji su **privatne komercijalne ili privatne nekomercijalne organizacije**.

Treba napomenuti da će Komisija zahtijevati te priloge neovisno o tome jesu li oni obvezni za određenu vrstu organizacije prema nacionalnom zakonodavstvu države članice korisnika koordinatora, a oni su:

- a. „Pojednostavljeni financijski izvještaj za program LIFE”, dostavljen kao zasebna datoteka programa Excel u paketu za prijavu projekata u okviru programa LIFE. Financijska tablica iz tog izvještaja mora se popuniti i priložiti prijedlogu kao datoteka programa Excel.
- b. Najnovija bilanca te račun dobiti i gubitka. Taj se dokument mora priložiti prijedlogu u okviru projekta LIFE kao skenirana pdf datoteka ispisiva u formatu A4. Ako korisnik koordinator još nema godišnju bilancu i račun dobiti i gubitka jer je organizacija osnovana tek nedavno, mora dostaviti plan upravljanja (za najmanje sljedećih 12 mjeseci) s financijskim podacima pripremljenima u skladu sa standardom propisanim nacionalnim zakonodavstvom.
- c. Najnovija bilanca i račun dobiti i gubitka moraju sadržavati neovisno revizorsko izvješće kojim se potvrđuje da daju istinit i vjeran prikaz financijskog stanja korisnika koordinatora ili potvrdu neovisnog revizora o

tome da izvješća daju istinit i vjeran prikaz financijskog stanja korisnika koordinatora. Taj se dokument mora priložiti prijedlogu u okviru projekta LIFE kao skenirana pdf datoteka ispisiva u formatu A4. U slučaju novoosnovane organizacije dostavljena revizorska potvrda temelji se na planu upravljanja u kojem su financijski podaci prikazani u skladu s odgovarajućim nacionalnim odredbama.

4. Obrazac A3a naziva „Izjava javnog tijela” potpun je i potpisan ako se korisnik koordinator izjašnjava kao **javno tijelo** zato što jest javno tijelo ili je jednak „tijelu javnog prava”.

Komisija će u pogledu prijedloga u okviru projekta LIFE koji nisu potpunosti u skladu s jednom ili više prethodnih situacija, no koji su osim toga potpuni, korisniku koordinatoru poslati poruku u kojoj će navesti priloge koji nedostaju.

Korisnik koordinator imat će **pet radnih dana** da odgovori i dostavi dokumente/obrasce koji nedostaju/nisu potpuni. U iznimnim okolnostima Komisija može produžiti rok od pet radnih dana.

Primjerak sve službene komunikacije bit će poslan odgovarajućim nacionalnim kontaktnim točkama programa LIFE navedenim na web-mjestu programa LIFE.

Oni prijedlozi za koje se zatraženi dokumenti/obrasci koji nedostaju/nisu potpuni ne dostave do određenog roka proglašavaju se neprihvatljivima.

2.2. Isključivanje

Prijedlog se isključuje kad podnositelj zahtjeva ne dostavi izjavu o usklađenosti s kriterijima iz članka 106. stavka 1. i članaka 107., 108. i 109. Financijske uredbe Europske unije⁴. **Podnositelji zahtjeva moraju biti spremni dostaviti dokaz kojim će na zahtjev potkrijepiti izjavu.**

3. Odabir

3.1. Tehnička pouzdanost sudionika projekta

Prijedlog se može odbaciti ne temelju tog kriterija ako:

- postoje dokazi toga da korisnici nisu tehnički sposobni provesti projekt
- postoje dokazi toga da je korisnik koordinator nepouzdan upravitelj prethodnih projekata koji se financiraju u okviru programa LIFE ili drugih projekata koje financira Europska unija te nije dostavio dokaz toga da su poduzete potrebne inicijative kako bi se slični problemi izbjegnuli u budućnosti.

⁴ Uredba (EU, EURATOM) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002, SL L 298 od 26. 10. 2014., str. 1. (dalje u tekstu „Financijska uredba”).

3.2. Financijska pouzdanost sudionika projekta

Svrha je financijske provjere provjeriti usklađenost prijedloga u okviru projekta LIFE s odredbama članka 202. Pravila za primjenu Financijske uredbe (Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 1268/2012 od 29. listopada 2012.). Njima se zahtijeva da: „*Podnositelj zahtjeva mora imati stalne i dovoljne izvore financiranja za održavanje svojeg djelovanja tijekom cijelog razdoblja izvođenja djelovanja ... i mora doprinosti njegovom financiranju.*”

Komisija će uporabiti sve informacije koje su joj na raspolaganju kako bi ocijenila ispunjavaju li podnositelj zahtjeva i pridruženi korisnici kriterije odabira i isključivanja. Na temelju članka 202. prijedlog će se odbaciti ako ocjenjivač ima dokaz toga da je prijedlog obuhvaćen jednom od sljedećih situacija:

- Ako su dostupne informacije koje ukazuju na to da se korisnik koordinator i/ili jedan od njegovih pridruženih korisnika, suprotno izjavi u pogledu isključenja, nalazi u jednoj od situacija iz čl. 106. stavka 1. i članka 107. Financijske uredbe br. 966/2012 od 25. listopada 2012. (SL L 298 od 26. 10. 2012.).
- Rezultati revizija koje su institucije Europske unije provele nad korisnikom koordinatorom i/ili jednim od njegovih pridruženih korisnika jasno pokazuju njihovu nemogućnost poštovanja administrativnih pravila kojima se uređuje dodjela bespovratnih sredstava Europske unije te posebno onih koja se primjenjuju na program LIFE.

Za privatne komercijalne i privatne nekomercijalne organizacije:

- Revizorsko izvješće ili bilanca i račun dobiti i gubitka koje je potvrdio revizor, a koji su dostavljeni s prijedlogom projekta nisu ocijenjeni „pozitivnim mišljenjem” u pogledu financijske održivosti korisnika koordinatora⁵.
- Na temelju ispitivanja financijske održivosti zaključuje se da korisnik koordinator nije financijski sposoban pokriti svoj udio u sufinanciranju tijekom razdoblja predloženog projekta.
- Na temelju ispitivanja financijske održivosti zaključuje se da korisnik koordinator nije sposoban upravljati financijskim iznosima predviđenima u proračunu prijedloga tijekom razdoblja predloženog projekta.

Financijska održivost korisnika koordinatora i njegova sposobnost upravljanja velikim iznosima bespovratnih sredstava EU-a ocjenjuju se na temelju financijskih podataka dostavljenih u „Pojednostavljenom financijskom izvještaju” korisnika koordinatora.

Provjera financijske održivosti koristit će se i kako bi se ocijenilo bi li financijsko jamstvo bilo potrebno da se u cijelosti ili djelomično pokrije isplata predujma EU-a projektu. Posebno, financijsko će se jamstvo uvijek tražiti u sljedećim slučajevima:

⁵ tj. izjava o tome da je revizor zadatak izvršio u skladu s općeprihvaćenim revizijskim standardima i bez ograničenja opsega rada potrebnog za izražavanje njegova mišljenja da su revidirani financijski izvještaji sastavljeni u skladu s odgovarajućim ili općeprihvaćenim računovodstvenim standardima i da daju istinit i vjeran prikaz financijskog stanja organizacije te rezultata poslovanja.

1. prijedlozi **privatnih komercijalnih organizacija** ako se poštuju manje od dva sljedeća kriterija:
 - b. koeficijent „ukupna zatražena bespovratna sredstva podijeljena s brojem godina projekta”/„dionički kapital” manji je od 1;
 - c. koeficijent „kratkotrajna imovina”/„kratkoročne obveze” veći je od 1;
 - d. koeficijent „ukupni dug”/„ukupna imovina” manji je od 0,8;
 - e. ostvaruje se pozitivna dobit od poslovanja.
2. prijedlozi **privatnih nekomercijalnih organizacija (NVO-a)** ako se ne poštuje nijedan od sljedeća tri kriterija:
 - a. koeficijent „ukupna zatražena bespovratna sredstva podijeljena s brojem godina projekta”/„dionički kapital” manji je od 1;
 - b. koeficijent „kratkotrajna imovina”/„kratkoročne obveze” veći je od 1;
 - c. koeficijent „ukupni dug”/„ukupna imovina” manji je od 0,8;

Prijedlozi će se odbacivati kada se ne poštuje nijedan od kriterija te kada koeficijenti znatno odstupaju od prethodno navedenih pragova.

Kada korisnici imaju neplaćenih dugovanja prema Komisiji, to će se pomno ocijeniti te će Komisija poduzeti nužne mjere opreza, uključujući, u iznimnim slučajevima, odbijanje pružanja zatražene financijske potpore ako se to smatra potrebnim.

3.3. Posebna prihvatljivost

Prijedlog se odbacuje ako ne ispunjava jedan ili više od navedenih kriterija:

1. veliko zemljopisno područje: provedbom ciljanog plana ili strategije Unije bit će obuhvaćeno veliko zemljopisno područje, posebno regionalno, višeregionalno, nacionalno ili transnacionalno. Pristup za više gradova može biti prihvatljiv za IP koji se bavi upravljanjem kvalitetom zraka.
2. mobilizacija drugih sredstava: kao dodatak samom IP-u ili posebnom sufinanciranju potrebnom u skladu s Uredbom o programu LIFE (članak 20. stavak 1. točke (a) i (c)), barem jedan izvor privatnog, nacionalnog financiranja i financiranja Unije mobilizirat će se za provedbu ciljanog plana ili strategije Unije.

NAPOMENA: najmanje se jednim odgovarajućim pismom namjere (obrazac A8) MORA nedvosmisleno potvrditi obveza financiranja.

3. uključenost ključnih dionika: Ključni dionici bit će uključeni u provedbu ciljanog plana ili strategije Unije.
4. IP mora biti usmjeren na provedbu jednog od sljedećih planova za okoliš ili strategija u skladu s posebnim zakonodavstvom Unije o zaštiti okoliša, koji su razvijeni u skladu s drugim aktima Unije ili ih razvijaju nadležna tijela država članica:
 - a. okviri za prioritetno djelovanje u skladu s člankom 8. Direktive o staništima;
 - b. planovi za gospodarenje otpadom u skladu s člankom 28. Okvirne direktive o otpadu;
 - c. planovi za upravljanje riječnim slivovima u skladu s Prilogom VII. Okvirnoj

- direktivi o vodama; ili
- d. planovi kvalitete zraka u skladu s Direktivom o kvaliteti zraka.

Usmjerenost na provedbu plana za okoliš znači sljedeće:

- IP je jasno osmišljen s ciljem stvaranja uvjeta za potpunu provedbu plana. To ne znači da će se samim IP-om obuhvatiti sve aktivnosti predviđene planom ni da će se plan u potpunosti provesti za vrijeme trajanja IP-a. Međutim, IP uključuje strateške aktivnosti za ubrzavanje postupka i mobilizaciju dodatnih obveza i sredstava koji će pravovremeno dovesti do potpune provedbe plana ili strategije. IP bi stoga trebao biti osmišljen tako da je usmjeren na taj dugoročni cilj.
- Aktivnosti uključene u IP jasno su povezane i moguće ih je utvrditi u ciljanom planu IP-a.
- Zahtjev podnosi subjekt odgovoran za provedbu cijelog ciljanog plana ili njegova znatnog dijela.
- Nadležno tijelo mora službeno donijeti plan ili strategiju prije trenutka podnošenja potpunog prijedloga, a Komisija mora smatrati da je plan ili strategija zadovoljavajuće kvalitete. Kada se ne predviđa službeno donošenje, podnositelj zahtjeva trebao bi dokazati da su planom ispunjeni svi postupovni koraci predviđeni pravnom osnovom da bi se smatrao konačnim. U slučaju IP-ova u području prirode OPD koji je službeno podnesen Komisiji smatra se odgovarajućim planom.

4. Dodjela

Svi prijedlozi koji nisu odbačeni do završetka prethodnih faza prihvaćaju se na dubinsku ocjenu kvalitete u fazi dodjele. Prijedlog prihvaćen u tu fazu dobivat će bodove na temelju sljedećih kriterija za dodjelu:

Kriteriji za dodjelu	Minimalni bodovi za prolaz*	Maksimalni bodovi
1. Tehnička usklađenost i kvaliteta	10	20
2. Financijska usklađenost i kvaliteta	10	20
3. Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta doprinosa ostvarenju ciljeva	15	20
4. Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta mobilizacije ostalih sredstava, posebno sredstava Unije	-	10
5. Dodana vrijednost EU-a: ostvarivanje višestrukih ciljeva, sinergije i integracija	7	15
6. Dodana vrijednost EU-a: mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivost	5	10
7. Dodana vrijednost EU-a: transnacionalna, zelena nabava, uzimanje u obzir	-	5
Prolazni bodovi (kriteriji 1., 2., 3., 5. i 6.)	55	85
Ukupni bodovi		100

*Prijedlog projekta mora dobiti barem prolaznu ocjenu za svaki kriterij za dodjelu, a zbroj bodova za kriterije za koje su utvrđeni minimalni bodovi mora iznositi 55 bodova ili više.

Kriterij 1. – Tehnička usklađenost i kvaliteta

Prijedlog bi trebao biti jasan, usklađen, realističan i izvediv u pogledu aktivnosti i rasporeda. Prijedlog bi trebao biti pomno strukturiran s obzirom na predoperativni kontekst, probleme i prijetnje te prioritete kako je opisano u povezanom planu ili strategiji. Dodatne podatke, budu li potrebni radi dopune opisa iz povezanog plana ili strategije, treba staviti na raspolaganje u prijedlogu. U prijedlogu bi trebala postojati jasna povezanost prethodno navedenih elemenata i ciljeva, aktivnosti i očekivanih rezultata.

Globalni projektni plan kojim je obuhvaćeno cjelokupno razdoblje integriranog projekta trebao bi biti dovoljno detaljan i njime bi se trebale utvrditi ključne predviđene aktivnosti te pružiti dovoljno elemenata da bi se objasnilo kako će se ciljevi projekta ostvariti.

Detaljni bi projektni plan za prvo razdoblje provedbe (obično prve 2,5 godine) trebao uključivati jasan opis svih aktivnosti predviđenih tijekom tog razdoblja, uključujući kako, gdje, kada i tko će provesti svaku aktivnost iz prijedloga te detaljnu raspodjelu proračunskih sredstava.

Prijedlog mora biti sastavljen na način da ocjenjivačima omogući da ocijene u kojoj su mjeri uključena tehnička sredstva primjerena za provedbu projekta.

Vremenski plan mora biti realističan, a sve potencijalne poteškoće moraju biti ispravno ocijenjene u odgovarajućim obrascima.

Pri ocjenjivanju tih elemenata dužna će se pozornost posvetiti činjenici da će opis prvog razdoblja provedbe biti detaljniji od onoga cijelog projekta.

Aktivnosti u okviru IP-a mogu biti povezane s aktivnostima izvan IP-a ili ovisne o njima, a koje su potrebne za provedbu plana i financiraju se drugim sredstvima. IP bi se trebalo osmisliti tako da se na najmanju moguću mjeru smanji rizik od toga da ta ovisnost ugrozi provedbu IP-a ako aktivnosti izvan IP-a više ne budu izvedive. Taj će se aspekt razmotriti u okviru tog kriterija.

Uključenost dionika ključan je element integriranih projekata. Taj će se aspekt pri ocjenjivanju razmotriti kako bi se ocijenilo hoće li uključeni dionici doprinijeti provedbi projekta i njegovoj dodanoj vrijednosti te na koji način.

Cilj je integriranih projekata stvaranje dugoročne sposobnosti provedbe plana ili strategije na koju se odnose. U prijedlogu bi se trebalo pružiti dovoljno podataka i dokaza kako bi se pokazalo da su predviđene potrebne aktivnosti izgradnje sposobnosti te da će sve mjere biti na snazi prije završetka IP-a da bi se osiguralo da će odgovorna tijela i dionici moći nastaviti provoditi plan ili strategiju nakon završetka IP-a.

Kriterij 2. – Financijska usklađenost i kvaliteta

Privremeni proračun mora biti usklađen s aktivnostima opisanim u tehničkom dijelu prijedloga. Trebalo bi biti dostupno dovoljno podataka da bi se razumjelo kako je privremeni proračun izrađen. To se odnosi i na prvo razdoblje provedbe i na preostalo razdoblje projekta.

Pri ocjenjivanju tih elemenata dužna će se pozornost posvetiti činjenici da će opis prvog razdoblja provedbe biti detaljniji od onoga cijelog projekta.

Proračun mora biti transparentan, usklađen i isplativ, uključujući upravljanje projektom.

Financijski doprinos korisnika/sufinancijera, predložena proračunska sredstva i predloženi rashodi projekta moraju biti u skladu s pravilima i načelima predviđenima u Smjernicama za podnositelje zahtjeva u okviru programa LIFE, modelu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za integrirane projekte u okviru programa LIFE i Uredbi o programu LIFE.

Vrijednost prijedloga za novac ocjenjivat će se analizom troška ključnih aktivnosti te cjelokupnog projekta s obzirom na očekivane rezultate. To će se dalje provjeriti u odnosu na očekivanu razinu provedbe povezanog plana ili strategije do završetka provedbe IP-a.

Kriterij 3. – Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta doprinosa ostvarenju ciljeva

Ocjenjuje se stupanj do kojeg svaki projekt doprinosi ostvarenju jednog ili nekoliko općih i posebnih ciljeva programa LIFE u skladu s člancima 3., 10., 11., i 12. Uredbe o programu LIFE.

Provjeravaju se sljedeći posebni aspekti ovisno o prioritetnim područjima kojima pripada projekt:

IP za provedbu okvira za prioritetno djelovanje (OPD-a) za NATURU 2000:

Dodana vrijednost EU-a morat će se opravdati u odnosu na doprinos projekta ostvarenju cilja 1. Strategije EU-a za bioraznolikost i općih ciljeva iz Direktiva o staništima i pticama, a posebno u odnosu na doprinos za unaprjeđenje statusa očuvanja vrsta i vrsta staništa od interesa za Zajednicu (Direktiva o staništima) i/ili statusa ptica (Direktiva o pticama).

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe OPD-a kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om
- područje obuhvaćeno mjerama, broj mjesta, važnost tih mjesta u smislu vrsta i vrsta staništa u okviru njihovih biogeografskih regija
- očekivano poboljšanje statusa očuvanja vrsta i staništa s posebnim naglaskom na vrste i staništa koja se smatraju prioritetom i/ili one za koje se izvješćuje da su u nepovoljnom statusu očuvanja
- očekivano poboljšanje dugoročne sposobnosti praćenja i ocjene statusa vrsta i staništa od značaja za EU (čl. 11. i 17. Direktive o staništima).

IP za provedbu planova za upravljanje riječnim slivovima:

Dodana vrijednost EU-a morat će se obrazložiti u odnosu na njegov doprinos ostvarenju ciljeva VPR-a. Predložene aktivnosti trebale bi biti usmjerene na značajne pritiske koji utječu na sposobnost okoliša za zadržavanje vode i uključivati mjere niskog učinka (npr. zelena infrastruktura) za uklanjanje onečišćenja. Takvi bi se pritisci trebali utvrditi u ocjenama koje DČ provodi za pripremu provedbenih planova za mjerodavno zakonodavstvo EU-a i politike (npr. VPR, ODPS, Direktiva o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, Direktiva o pitkoj

vodi, Direktiva o vodi za kupanje, Direktiva o poplavama i/ili Planovi za slučaj suše).

Projekti bi trebali biti usmjereni na opsežno (npr. podslivovi ili slivovi) planiranje i uspostavu mjera za povećanje zadržavanja vode u urbanim i ruralnim područjima, povećanje infiltracije, povećanje kapaciteta za skladištenje i uklanjanje onečišćivača putem prirodnih procesa ili procesa „sličnih prirodnim procesima”. Njima bi se trebale nastojati postići sinergije za provedbu aktivnosti kojima će se ukloniti postojeći morfološki pritisci i unaprijediti bioraznolikost i vrijednost sadržaja.

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe ciljnih PURS-ova kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om
- učinak projekta u smislu rješavanja značajnih neriješenih pritisaka i/ili poboljšanja u smjeru dobrog statusa/potencijalnih ciljeva ODV-a
- primjena pristupa ekosustava kao okvira za utvrđivanje aktivnosti usmjerenih na ostvarivanje ciljeva vodne politike EU-a
- alati predloženi za osiguravanje zajedničkog planiranja provedbe različitih pravnih instrumenata EU-a u području vode.

IP za provedbu planova za gospodarenje otpadom:

Svrha je IP-a pružiti potporu provedbi planova za gospodarenje otpadom (PGO-a) u skladu s člankom 28. Okvirne direktive o otpadu 2008/98/EZ (ODO-a) i/ili programa za sprječavanje nastanka otpada (PSND-a) u skladu s člankom 29. ODO-a.

Njegova će se dodana vrijednost za EU ocjenjivati u odnosu na njegov doprinos provedbi hijerarhije otpada (članak 4. ODO-a), ostvarivanju ciljeva recikliranja predviđenih u članku 11. ODO-a i dodatnih ciljeva uključenih u zakonodavstvo EU-a o otpadu te provedbu nužnih mjera za potporu ostvarenju tih ciljeva.

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe PGO-a/PSO-a kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om, posebno za ulaganja u pogledu sakupljanja i obrade otpada
- učinak na smanjenje proizvodnje otpada, ponovnu uporabu proizvoda i pripremu za aktivnosti ponovne uporabe, povećanje odvojenog sakupljanja (posebno papira, stakla, metala, plastike i biološkog otpada), reciklažu, postupno ukidanje odlaganja na odlagališta otpada, smanjenje bacanja otpada i smanjenje ili primjerenu obradu opasnog otpada
- provedba određenih direktiva o tokovima otpada, poput Direktive o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi, Direktive o ambalaži i ambalažnom otpadu, Direktive o odlagalištima otpada
- provedba ekonomskih instrumenata kojima se podupire održivo gospodarenje otpadom (proširena odgovornost proizvođača, sustav plaćanja u skladu s onim koliko se baca, porez na odlagališta otpada/spaljivanje)

- razvoj aktivnosti za komunikaciju i podizanje svijesti kojima se podupiru prethodno navedeni ciljevi
- očekivano poboljšanje dugoročne sposobnosti praćenja i ocjene proizvodnje komunalnog otpada, njegova sastava, njegove obrade prema hijerarhiji otpada te jačanja kontrola nad kretanjem (pošiljkama) otpada
- prema potrebi doprinos provedbi preporuka državama članicama koje su uključene u Plan koji je razrađen u okviru promicanja usklađenosti, čime se podupire provedba europskog zakonodavstva o otpadu.

http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/support_implementation.htm

IP za provedbu planova i programa za kvalitetu zraka:

Cilj je IP-a podržati provedbu i praćenje lokalnih i regionalnih planova za kvalitetu zraka kako je utvrđeno u Direktivi 2008/50/EZ čiji je konačan cilj pridonijeti nacionalnim programima za smanjivanje onečišćenja zraka. Ako se temelje na lokalnim planovima za kvalitetu zraka, projekti bi trebali uključivati koordinaciju i suradnju između barem pet gradova s takvim planovima; ako se temelje na regionalnom planu za kvalitetu zraka, projekti bi trebali uključivati koordinaciju i suradnju između svih lokalnih i regionalnih uprava. Prednost će se davati velikim projektima.

To će se mjeriti ocjenjivanjem sljedećih aspekata:

- očekivana razina provedbe i povezana poboljšanja kvalitete zraka plana za kvalitetu zraka kao izravna posljedica aktivnosti predviđenih IP-om ili komplementarnih aktivnosti koje se financiraju drugim sredstvima koja su mobilizirana usporedno s IP-om (posebno doprinos usklađenosti sa zakonodavstvom EU-a o kvaliteti zraka (postojeće granične i ciljane vrijednosti kvalitete vanjskog zraka i, kada je to moguće, razine koje preporučuje WHO) te s nacionalnim gornjim graničnim vrijednostima emisija i nacionalnim obvezama smanjenja emisija)
- pozornost koja se posvećuje lancu aktivnosti potrebnih za razvoj, provedbu i ocjenjivanje plana za kvalitetu zraka: praćenju i oblikovanju, uspostavi inventara emisija i dodjeli izvora, razvoju i provedbi politika, informiranju i sudjelovanju javnosti
- doprinos jačanju upravljanja kvalitetom zraka, uključujući razinu uključenosti i predanosti odgovarajućih nadležnih tijela na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini
- geografsko područje i broj ljudi koji bi imali koristi od boljih razina kvalitete zraka, uzimajući u obzir sve izazove u pogledu geografskih, meteoroloških i socioekonomskih uvjeta.

Kriterij 4. – Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta mobilizacije ostalih sredstava, posebno sredstava Unije:

Na temelju kvalitete koordinacije s drugim instrumentima financiranja i predviđenom razinom mobilizacije drugih sredstava koja su komplementarna predviđenom doprinosu programa LIFE (uz minimum nužan za prihvatljivost) te vjerojatnosti njihove stvarne mobilizacije i funkcionalne veze s planom koji će se provoditi odredit će se hoće li IP dobiti dodatne bodove u okviru tog kriterija. Više bodova dobit će IP-ovi kojima će se vjerojatno mobilizirati sredstva Unije s funkcionalnom vezom s planom koji će se provoditi i kojima je

predviđen zadovoljavajući mehanizam koordinacije. Prijedlogom se ne bi trebala utvrditi samo sredstva koja će se mobilizirati, nego bi se njime trebao pružiti i sažet opis svih komplementarnih aktivnosti koje će se provesti tijekom razdoblja projekta uporabom tih dodatnih izvora financiranja.

Kriterij 5. – Dodana vrijednost EU-a: kvaliteta mehanizma za ostvarivanje višestrukih ciljeva, sinergije i integracija:

Prijedlozima IP-a trebali bi se predstaviti visokokvalitetni mehanizmi za ostvarivanje višestrukih ciljeva (npr. oni koji imaju za cilj ostvarenje koristi za okoliš i klimu i izgradnju sposobnosti) koji omogućuju ostvarenje ciljeva u drugim područjima politika⁶, stvaranje sinergija s tim politikama i integraciju ciljeva okolišnih i klimatskih aktivnosti.

Na primjer, sljedeći aspekti mogu biti važni:

- IP-ovima za provedbu OPD-ova za mrežu NATURA 2000 njihov doprinos drugim ciljevima Strategije EU-a za bioraznolikost kao i ostvarivanje „dobrog stanja okoliša” iz Okvirne direktive o pomorskoj strategiji te ostvarivanje ciljeva Okvirne direktive o vodama, kao što su:
 - ocjena, procjena i obnova ekosustava i njihovih usluga,
 - povećanje doprinosa poljoprivrede i šumarstva bioraznolikosti
 - poboljšanje učinka ribarstva i drugih upotreba morskih i priobalnih prirodnih resursa na bioraznolikost
 - praćenje, sprječavanje, iskorjenjivanje i kontrola invazivnih stranih vrsta.
- IP-ovima za provedbu planova za upravljanje riječnim slivovima predložene aktivnosti poput ciljanog pošumljavanja, stvaranja močvarnih područja, ponovne uspostave poplavnih područja koje će doprinijeti dobrom stanju unutarnjih voda, sekvencirati ugljik, smanjiti otjecanje hranjivih tvari u morske vode, umanjiti rizik od poplava i poduprijeti poboljšanje kopnene i akvatične bioraznolikosti.
- IP-ovima za provedbu planova za gospodarenje otpadom i/ili programa za sprječavanje nastanka otpada njihov doprinos ciljevima utvrđenima u Planu za Europu učinkovitih resursa (COM(2011) 571), Akcijskom planu o održivoj potrošnji i proizvodnji i održivoj industrijskoj politici (COM/2008/0397) i Komunikaciji o Europskom partnerstvu za inovacije u području sirovina (COM(2012) 82) te njegovu strateškom planu primjene donesenom 25. rujna 2013. (1). Prema potrebi, posebnu pozornost potrebno je posvetiti i pitanju morskog otpada.
- IP-ovima za provedbu planova za kvalitetu zraka njihov doprinos višestrukim zahtjevima Strategije EU-a o kvaliteti zraka (uključujući doprinose nacionalnim programima za smanjivanje onečišćenja zraka), urbanoj dimenziji, potrošnji energije, prometu i poljoprivrednoj praksi putem, na primjer:

⁶ Posebno morskog okoliša u skladu s ciljevima Direktive 2008/56/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o uspostavljanju okvira za djelovanje Zajednice u području politike morskog okoliša (Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji), SL L 164, 25. 6. 2008., str. 19.

- doprinosa istodobnom smanjenju koncentracije više onečišćivača (PM10, NO2, O3)
- doprinosa istodobnom postizanju graničnih vrijednosti u regionalnim planovima za kvalitetu zraka te postizanju usklađenosti s novim obvezama smanjenja emisija na nacionalnoj razini
- smanjenja problema povezanih s bukom povezivanjem sa strategijom održive gradske mobilnosti i/ili planom buke ili uključivanjem u njih
- poticanja inovativnih lokalnih i regionalnih energetske projekata usmjerenih na kvalitetu zraka žarišta onečišćujućih tvari u područjima s kontinuiranom visokom stopom uporabom sustava grijanja na ugljen i biomasu
- promicanja inovativnih i visokokvalitetnih aplikacija za gorenje biomase i njihove primjerene uporabe, posebno u planinskim regijama
- smanjenja potrošnje energije povezivanjem s nacionalnim akcijskim planovima energetske učinkovitosti iz Direktive 2012/27/EU ili uključivanjem u njih
- potpore provedbi Kodeksa dobre prakse UNECE-a za smanjenje emisija iz poljoprivrede, što bi trebalo doprinijeti i najvećem mogućem smanjenju emisija iz poljoprivrede u vodu.

Osim toga, razmotrit će se davanje više bodova projektima u kojima postoje sinergije s aktivnostima koje se financiraju u okviru potprograma za klimatske aktivnosti ili koji su za to podnijeli zahtjev, posebno ako se očekuje da će te sinergije imati pozitivan učinak na zaštitu bioraznolikosti.

Ipak, prijedlozi koji se financiraju u okviru jednog prioritnog područja kojim bi se mogli ugroziti okolišni ili klimatski ciljevi u drugom prioritnom području vjerojatno će dobiti manje bodova osim ako je taj učinak jasno objašnjen i opravdan u prijedlogu te su moguće alternative i mjere ublažavanja ispravno predviđene.

Nadalje, svi će se projekti ocjenjivati u pogledu njihova doprinosa gospodarskim i društvenim ciljevima te svim drugim okolišnim ciljevima osim onih na koje je plan izravno usmjeren.

Kriterij 6. – Dodana vrijednost EU-a: mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivosti:

Mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivosti projekta označavaju mogućnost za repliciranje projekta i prenošenje tijekom i nakon njegove provedbe. Uspješna mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivosti zahtijevaju strategiju koja uključuje zadaće umnožavanja učinaka rješenja projekta i mobilizaciju šireg prihvaćanja, koja će postići kritičnu masu za vrijeme projekta i/ili kratkoročno ili srednjoročno po završetku provedbe projekta LIFE. To premašuje samo prenošenje znanja i umrežavanje i uključuje primjenu tehnika, metoda ili strategija razvijenih ili primijenjenih u projektu u praksi na drugim mjestima.

Kriterij 7. – Dodana vrijednost EU-a: drugi aspekti

- Transnacionalnost: prednost se daje transnacionalnim prijedlozima ako je transnacionalna suradnja od ključne važnosti za jamčenje ostvarivanja ciljeva projekta.

Na temelju tog kriterija, prijedlog može dobiti dodatne bodove ako postoje dovoljni dokazi o dodanoj vrijednosti transnacionalnog pristupa.

- Zelena nabava: više bodova dobit će prijedlozi kojima se predviđa jasan mehanizam isporuke za osiguranje široke primjene pojmova zelene nabave.
- Uzimanje u obzir rezultata programa za istraživanje i razvoj EU-a: više bodova dobit će projekti kojima se predviđa uzimanje u obzir rezultata projekata istraživanja i inovacija u području okoliša i klime koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020. ili prethodnih okvirnih programa, ako postoje dovoljni dokazi za dodanu vrijednost takvog prihvaćanja projekta.

Završetak faze dodjele

Svaki će prijedlog prema prethodnim kriterijima za dodjelu ocijeniti i bodovati dva ocjenjivača. Na temelju tih dviju neovisnih ocjena pripremit će se objedinjeno izvješće.

Konačna će se odluka o bodovima koji će se dodijeliti svakom prijedlogu donijeti na temelju objedinjenih izvješća i bodova tijekom sastanka („povjerenstva za dodjelu”) kojim predsjedava Komisija, a na kojem prisustvuju njezini stručni ocjenjivači.

Svi se prijedlozi s konačnom ocjenom manjom od prolazne za neki od kriterija za dodjelu ili ukupnim brojem bodova (za kriterij 1., 2., 3., 5. i 6.) manjim od 55 proglašavaju „odbačenima u fazi dodjele”.

5. Uspostava „preliminarnog dugačkog popisa”

Komisija će utvrditi „**preliminarni dugački popis**” prijedloga koji će biti obuhvaćeni revizijom nakon konačnog odobrenja bodova koji će se dodijeliti svakom prijedlogu u fazi dodjele. Osim što će se temeljiti na bodovima dodijeljenima svakom prijedlogu, tim se popisom u obzir moraju uzeti sljedeća tri uvjeta utvrđena Uredbom o programu LIFE:

- *„Minimalno 55 % proračunskih sredstava dodijeljenih projektima koji se podržavaju bespovratnim sredstvima za aktivnosti iz potprograma za okoliš namijenjeno je projektima kojima se podržava očuvanje prirode i bioraznolikosti.” (članak 9. stavak 2.)*
- *„Komisija osigurava geografsku ravnotežu za integrirane projekte dodjeljujući okvirno barem tri integrirana projekta svakoj državi članici, osiguravajući barem jedan integrirani projekt pod potprogramom „Okoliš” tijekom programskog razdoblja.” (članak 19. stavak 4.)*

Pri uspostavi „**preliminarnog dugačkog popisa**” prijedloga u okviru projekta LIFE primjenjivat će se sljedeća pravila:

- Proračunska sredstva dostupna za IP-ove u okviru potprograma za okoliš dodjeljivat će se uzimajući u obzir omjer od 55 % sredstava za prirodu i bioraznolikost te 45 % za druga područja predviđena Uredbom. Samo će se prijedlozi za IP-ove u području mreže NATURA 2000 uzeti u obzir u pogledu praga od 55 % za „prirodu i bioraznolikost”. U slučaju da nije moguće ispuniti kvotu od 55 % (npr. zbog nedostatka prihvatljivih prijedloga) ili se ona premaši (npr. zbog nedostatka prihvatljivih prijedloga ili prijedloga niže kvalitete u područjima osim mreže Natura 2000), to će biti odraženo u usporednom ocjenjivanju drugih vrsta bespovratnih sredstava za aktivnosti kako bi se osiguralo poštovanje ukupne ravnoteže 55 – 45 %.
- Kako bi se osigurao transparentan i jednostavan sustav za primjenu sustava geografske ravnoteže, transnacionalni prijedlozi za IP-ove pripisivat će se državi članici u kojoj je korisnik koordinator zakonito registriran.
- U postupku opisanom u nastavku financijski doprinos EU-a određenom prijedlogu obično se temelji na iznosu sufinanciranja EU-a zatraženom za projekt. Međutim, ako je zatražena stopa sufinanciranja EU-a (u %) viša od dopuštene najviše stope prema pravilima iz Uredbe o programu LIFE i Smjernica za podnositelje zahtjeva u okviru programa LIFE, financijski će se doprinos EU-a projektu ponovno izračunati na temelju najviše dopuštene stope sufinanciranja EU-a.

Taj će mehanizam funkcionirati kako slijedi:

1. Prijedlozi rangirani s obzirom na kvalitetu (tj. njihovu ocjenu u fazi dodjele) kojima se podupire očuvanje prirode i bioraznolikosti bit će uvršteni prvi. Taj se postupak nastavlja sve dok se ne potroši oko 55 % ukupnih proračunskih sredstava za IP-ove.
2. Prijedlozi (u bilo kojem području) potom se na popis uvrštavaju na temelju pristupa

geografske raspodjele potprograma, odnosno prijedlozi iz država članica koje još nisu primile sredstva za IP-ove u okviru potprograma za okoliš uvrštavaju se redoslijedom kvalitete.

3. Prijedlozi (u bilo kojem području) potom se na popis uvrštavaju na temelju općeg pristupa geografske raspodjele, odnosno prijedlozi iz država članica koje još nisu primile tri IP-a u okviru cjelokupnog programa LIFE uvrštavaju se redoslijedom kvalitete.
4. Daljnji se prijedlozi (u bilo kojem području) potom na popis dodaju redoslijedom kvalitete. Postupak se prekida kada se iskoristi 130 % dostupnih proračunskih sredstava.

Samo će prijedlozi s tog preliminarnog dugačkog popisa koji čine 130 % dostupnih proračunskih sredstava ući u fazu revizije.

U slučaju prijedloga s jednakim brojem bodova i prednošću na popisu, prednost će se dati prijedlozima usmjerenima na tematsko područje s najmanjim brojem financiranih IP-ova (tom će se provjerom u obzir uzeti i prijedlozi s preliminarnog dugačkog popisa).

6. Revizija

Cilj je faze revizije svim prijedlozima uvrštenima na preliminarni dugački popis pojasniti sva otvorena pitanja u pogledu izvedivosti, troškovne učinkovitosti i prihvatljivosti pojedinih aktivnosti, usklađenosti s Uredbom o programu LIFE i uvjetima ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava itd.

Tijekom faze revizije Komisija može od podnositelja zahtjeva zatražiti da dostavi dodatne podatke o određenim aspektima prijedloga i/ili unese izmjene u izvorni prijedlog ili ga unaprijedi. Od korisnika koordinatora može se zatražiti i da izostavi određene aktivnosti i/ili smanji proračun projekta, financijski doprinos EU-a i/ili stopu sufinanciranja projekta od strane EU-a.

Komisija će korisniku koordinatoru poslati dopis s revizijskim pitanjima te ga pozvati na revizijski sastanak.

Revizijski sastanak obuhvaća sljedeće:

- Raspravljanje s podnositeljem zahtjeva o svakom pitanju i svakoj predloženoj izmjeni Komisije iz dopisa.
- Dogovaranje s podnositeljem zahtjeva o izmjenama koje je potrebno unijeti u prijedlog.
- Objašnjavanje podnositelju zahtjeva sljedećih koraka postupka.
- Odgovaranje na sva pitanja koja podnositelj zahtjeva možda poželi postaviti.

Sastanku prisustvuju sljedeće osobe:

- Podnositelj zahtjeva – predstavnik korisnika koordinatora, osoba koja je sastavila potpuni prijedlog, osoba koja će biti odgovorna za nadzor cjelokupnog projekta i osoba koja će biti odgovorna za administraciju i financije (ako je već utvrđena). Po jedan predstavnik svakog pridruženog korisnika (pridruženi korisnik može odlučiti prenijeti ovlast zastupanja korisniku koordinatoru). Putni troškovi i troškovi boravka za deset

sudionika smatrat će se prihvatljivima kao dio proračuna projekta u slučaju financiranja prijedloga. Ne bude li se prijedlog financirao, odgovarajuće će troškove pokriti podnositelj zahtjeva i/ili drugi korisnici. Podnositelj zahtjeva u svoje izaslanstvo može uključiti više od deset osoba, no dodatan trošak pokriva vlastitim sredstvima.

- Komisija – službenik tehničke službe odgovoran za ocjenjivanje i reviziju prijedloga; službenik za politiku iz odgovarajuće jedinice za politiku; službenik financijske službe.

Drugi sudionici koji mogu prisustvovati:

- nacionalna kontaktna točka koju je u ovu svrhu ovlastio član Odbora za program LIFE. Trošak sudjelovanja pokriva se vlastitim sredstvima,
- uprava jedinica programa LIFE,
- svi dodatni sudionici čiju prisutnost Komisija može smatrati potrebnom radi savjetovanja ili potpore.

Revizijski će se sastanci uvijek održavati u Bruxellesu u prostorima Komisije, a sastanak će obično trajati jedan dan.

Komisija će pripremiti zapisnik sa sastanka, a primjerak će se poslati podnositelju zahtjeva radi primjedbi i odobrenja.

Na kraju svakog sastanka podnositelji zahtjeva koji su potvrdili svoju namjeru podnijeti revidirani potpuni prijedlog bit će pozvani učiniti to službenim pozivom na podnošenje revidiranog potpunog prijedloga do određenog roka. U poziv će biti uključene sve upute u pogledu svih dogovorenih izmjena.

Podnositelji zahtjeva u svoje prijedloge ne bi trebali unositi nikakve izmjene osim onih koje su dogovorene s Komisijom te koje je ona zatražila.

U tom je pogledu potrebno napomenuti da revizijski dopis s pitanjima ili zahtjevima za izmjenom prijedloga poslan podnositelju zahtjeva ne predstavlja nikakvu obvezu Europske komisije da konačno financira prijedlog. Nadalje, Komisija još uvijek može na temelju primljenih odgovora odlučiti smanjiti predloženi proračun ili čak isključiti prijedlog iz financiranja.

Očekuje se da su svi zadržani projekti do kraja revizije potpuno u skladu s tehničkim i financijskim zahtjevima Uredbe o programu LIFE te uvjetima modela ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za integrirane projekte u okviru programa LIFE.

Podnositelji revidiranih prijedloga potom će biti obaviješteni o ishodu faze revizije.

7. Uspostava „konačnog kratkog i pričuvnog popisa”

Nakon završetka revizije prijedloga uspostaviti će se „**konačni kratki popis**” prijedloga za IP-ove koji će se financirati u okviru programa LIFE i „**konačni pričuveni popis**” prijedloga.

Tim će se kratkim i pričuvnim popisom u obzir uzeti moguća smanjenja proračuna i/ili uklanjanje prijedloga s prethodnog dugog i pričuvnog popisa zbog revizije. Stoga je moguće da jedan ili više projekata koji su prethodno bili u zadnjih 30 % na preliminarnom kratkom popisu budu uključeni u konačni kratki popis.

Postupak koji se primjenjuje jednak je koracima 1. do 4. opisanima u poglavlju 5., osim što kratki popis obuhvaća 100 %, a pričuveni popis dodatnih 20 % dostupnih proračunskih sredstava za IP-ove.

Od podnositelja zahtjeva na „**konačnom kratkom popisu**” obuhvaćenih u 100 % dostupnih proračunskih sredstava zatražit će se da dostave tri istovjetna papirnata primjerka konačnih revidiranih prijedloga. Nakon završetka faze revizije podnositelji zahtjeva ne bi trebali unositi nikakve jednostrane izmjene u revidirani prijedlog. U toj fazi sve obveze pridruženih korisnika/sufinancijera moraju biti u potpunosti potvrđene na revidiranim obrascima.

Prijedlozi koji se na kraju ne uvrste ili uvrste na konačni pričuveni popis bit će obaviješteni u toj fazi.

8. Dodjeljivanje bespovratnih sredstava

Bespovratna će se sredstva dodjeljivati na temelju konačnog kratkog popisa prema postupcima utvrđenima Financijskom uredbom, a za svaki će se projekt utvrđivati proračunske i pravne obveze.

Svaki će uspješni podnositelj zahtjeva potom na potpisivanje primiti ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava. Kad obje strane potpišu ugovor, on se može smatrati pravno valjanim te se može izvršiti prva isplata predujma.

Projekti na pričuvnom popisu mogu se zadržati za sufinanciranje samo ako dođe do neočekivanog povlačenja prijedloga s kratkog popisa ili ako Komisija odluči isključiti prijedlog s kratkog popisa iz valjanih razloga. To će biti moguće samo ako do povlačenja ili ukidanja bespovratnih sredstava dođe najmanje jedan mjesec prije kraja godine u kojoj je izvršeno dodjeljivanje bespovratnih sredstava.

IV. DETALJNI OBRASCI ZA OCJENJIVANJE

<i>Otvaranje (za prvu i drugu fazu)</i>	
Kriteriji otvaranja	
1. Je li Komisija primila prijedlog do utvrđenog roka?	<i>Da/Ne</i>
2. Jesu li uporabljeni odgovarajući obrasci zahtjeva programa LIFE?	<i>Da/Ne</i>
3. Priloženi su odgovarajući plan i financijski plan	<i>Da/Ne</i>
4. Prijedlog je poslan u PDF formatu uporabom odgovarajuće podrške (zajedno s financijskim obrascima u formatu Excel u drugoj fazi)	<i>Da/Ne</i>

Podnošenje i isključivanje (za prvu i drugu fazu)

Kriteriji podnošenja	
1. Obrasci potpisane izjave popunjeni su i potpisani	<i>Da/Ne</i>
2. Dostavljen je sažetak na engleskom jeziku	<i>Da/Ne</i>
3. Popunjeni su svi odgovarajući obrasci i polja	<i>Da/Ne</i>
4. Korisnik koordinator zakonito je registriran u EU-u	<i>Da/Ne</i>
5. Prema potrebi su dostavljeni obvezni financijski prilozi (primjenjivo samo u drugoj fazi)	<i>Da/Ne</i>
6. Prema potrebi je dostavljena obvezna „Izjava javnog tijela” (primjenjivo samo u drugoj fazi)	<i>Da/Ne</i>
Kriteriji isključivanja	
7. Svi su korisnici popunili izjavu o usklađenosti u pogledu kriterija isključivanja	<i>Da/Ne</i>

Tehnički odabir (za prvu i drugu fazu)

Tehnička pouzdanost sudionika projekta	
1. Jesu li korisnici tehnički pouzdani?	<i>Da/Ne</i>

Financijski odabir (samo za drugu fazu)

Financijska pouzdanost sudionika projekta	
1. Jesu li korisnici financijski pouzdani?	<i>Da/Ne</i>

Prihvatljivost (za prvu i drugu fazu)

Kriteriji prihvatljivosti	
1. IP-om je obuhvaćeno veliko zemljopisno područje (uključujući više gradova za IP za kvalitetu zraka)	<i>Da/Ne</i>
2. IP-om se mobilizira najmanje još jedan izvor financiranja za komplementarne aktivnosti	<i>Da/Ne</i>
3. U IP su uključeni ključni dionici	<i>Da/Ne</i>
4. IP je usmjeren na provedbu jednog od navedenih i donesenih planova za okoliš	<i>Da/Ne</i>

Faza dodjele
1. Tehnička usklađenost i kvaliteta
Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir će se uzeti sljedeće:
1. Je li predoperativni kontekst dobro opisan (problemi i prijetnje, status pripremnih aktivnosti, odobrenja, dozvole itd.)?
2. Jesu li prijetnje i problemi, ciljevi, aktivnosti i očekivani rezultati jasno logički povezani?
3. Je li jasno navedeno kako, gdje, kada i tko će provesti aktivnosti? Jesu li aktivnosti primjereno opisane i izražene brojačno te ima li dovoljno informacija za ocjenu njihove prihvatljivosti? Jesu li dostavljene odgovarajuće karte ako su važne?
4. Jesu li očekivani rezultati projekta primjereno opisani te izraženi brojačno?
5. Jesu li operativna i upravljačka struktura projekta dobro organizirane te jesu li pod kontrolom korisnika? Jesu li potrebna sredstva (oprema, osoblje itd.) predložena za ispravnu provedbu? Je li partnerstvo primjereno/dovoljno/sposobno/usklađeno u pogledu ciljeva i aktivnosti projekta?
6. Jesu li popisi isporučivih proizvoda i prekretnica sveobuhvatni i usklađeni s očekivanim rezultatima?
7. Je li vremenski plan realističan (trajanje pripremnih aktivnosti i postupci pribavljanja dozvola; nepovoljni vremenski uvjeti itd.)?
8. Jesu li potencijalne poteškoće (izvedivost aktivnosti, potencijalni rizici itd.) ispravno ocijenjene i jesu li provedene dovoljne pripreme za njihovo sprječavanje, na primjer, prethodnim savjetovanjem s dionicima, izradom kriznog plana itd.?
9. Jesu li uključeni ključni dionici?
10. U kojoj su mjeri osigurani dugoročni kontinuitet i trajnost rezultata projekta?
11. Hoće li IP imati dugoročan učinak izgradnje kapaciteta?
2. Financijska usklađenost i kvaliteta
Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir će se uzeti sljedeće:
1. Je li proračun usklađen s predviđenim aktivnostima?
2. Je li proračun dovoljno detaljan?
3. Je li doprinos korisnika primjeren i u skladu s primjenjivim pravilima?
4. Jesu li troškovi osoblja razumni i dovoljno detaljni?
5. Jesu li putni troškovi i troškovi boravka razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni?
6. Jesu li troškovi vanjske pomoći razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni? Jesu li dostavljene informacije, prema potrebi, u skladu s pravilima javnog natječaja?
7. Je li u slučajevima u kojima troškovi vanjske pomoći prelaze 35 % ukupnog proračuna projekta pruženo smisleno objašnjenje kojim se opravdava visoka razina podugovaranja?
8. Jesu li troškovi trajnih dobara razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni? Primjenjuju li se, prema potrebi, pravila amortizacije ispravno?
9. Jesu li troškovi kupovine zemljišta, zakupa i jednokratne naknade razumni i dovoljno detaljni? Je li u slučaju kupovine zemljišta dodan dopis nadležnog tijela ili ovlaštenog javnog bilježnika kojim se potvrđuje da cijena po hektaru nije viša od prosječne za tu vrstu zemljišta i lokacije? (Ako nije tako, taj je dokument potrebno dostaviti tijekom revizije.)
10. Jesu li troškovi potrošne robe razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni?
11. Jesu li „ostali troškovi” razumni, dovoljno detaljni i ispravno dodijeljeni?
12. Jesu li prihvatljivi troškovi u skladu s gornjom granicom od 7 % ukupnih prihvatljivih izravnih troškova (isključujući trošak kupovine zemljišta) po korisniku?

13. Isključuje li predloženi proračun neprihvatljive troškove?
14. Uzima li se u obzir pravilo o „+ 2 %” u pogledu plaća javnih službenika?
15. Predstavlja li projekt dobru vrijednost za novac uzimajući u obzir i očekivanu razinu provedbe povezanog plana ili strategije?

3. Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta doprinosa ostvarenju ciljeva programa LIFE

Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:

1. U kojoj mjeri prijedlog doprinosi ostvarenju jednog ili nekoliko općih i posebnih ciljeva programa LIFE? NAPOMENA: To će se mjeriti uporabom posebnih aspekata primjenjivih na svaku vrstu IP-a.

4. Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta mobilizacije ostalih sredstava

Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:

1. Je li u prijedlogu predviđen/opisan mehanizam koordinacije s drugim odgovarajućim mehanizmima financiranja? Je li on uvjerljivo objašnjen te je li vjerojatno da će ostvariti učinkovite rezultate?
2. U kojoj su mjeri mobilizirana ostala sredstva EU-a (i ona izvan njega) uz minimalnu razinu za prihvatljivost?
3. Je li funkcionalna veza tih komplementarnih sredstava i IP-a jasna i logična?
4. Koliko je sigurno da će ta komplementarna sredstva biti stavljena na raspolaganje, kada i u kojoj mjeri?

5. Dodana vrijednost EU-a: kvaliteta mehanizma za ostvarivanje višestrukih ciljeva, sinergije i integracija

Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:

1. Predviđa li se prijedlogom mehanizam za ostvarivanje višestrukih ciljeva?
2. Je li taj mehanizam dobro opisan i je li vjerojatno da će ostvariti rezultate, stvoriti sinergije i integraciju s drugim područjima politikama i u njih? NAPOMENA: To će se mjeriti uporabom posebnih aspekata primjenjivih na svaku vrstu IP-a.

6. Dodana vrijednost EU-a: mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivosti projekta

Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:

1. Predviđa li se prijedlogom strategija za osiguravanje toga da se aktivnosti i rezultati mogu primjenjivati u sličnim situacijama i/ili prenositi u njih?
2. Koliko je vjerojatno da će se rezultati projekta moći prenositi i primjenjivati tijekom trajanja projekta te nakon njega?

7. Dodana vrijednost EU-a: ostali aspekti

Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:

1. Transnacionalnost: je li prijedlogom predviđena i jasno opravdana transnacionalna suradnja koja je od ključne važnosti za jamčenje ostvarivanja ciljeva projekta?
2. Zelena nabava: predviđa li se prijedlogom jasan mehanizam isporuke za osiguranje široke primjene zelene nabave?
3. Uzimanje u obzir rezultata programa za istraživanje i razvoj EU-a: predviđa li se prijedlogom uzimanje u obzir rezultata projekata koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020. ili prethodnih okvirnih programa, na način koji bi predstavljao dodanu vrijednost za projekt?

